

SENI YOI DAN SENI BERLIAN DALAM SILAT SENI GAYONG: SUATU HURAIAN KONSEPTUAL

ABSTRAK

Dalam tradisi Silat Seni Gayong, istilah yang berkaitan dengan “Seni” perlu difahami dalam kerangka ilmu, gerak, kaedah dan penghayatan perguruan yang diwariskan melalui sistem latihan. Antara istilah yang memerlukan penelitian lanjut ialah **Seni Yoi** dan **Seni Berlian**. Kedua-duanya tidak wajar ditafsirkan secara bebas tanpa merujuk kepada sumber perguruan, khususnya dokumentasi yang berkaitan dengan warisan Dato’ Meor Abdul Rahman. Dari sudut konseptual, Seni Yoi dapat diuraikan sebagai pengolahan gerak yang menekankan kesinambungan, kelenturan, koordinasi dan keupayaan menghubungkan sesuatu gerak dengan gerak yang berikutnya. Seni Berlian pula boleh diuraikan melalui konsep struktur, sudut, arah dan perubahan kedudukan yang mempunyai nilai simbolik dan pedagogi. Walau bagaimanapun, uraian tersebut hendaklah dianggap sebagai tafsiran analitik, bukannya takrif rasmi. Penulisan ini menegaskan kepentingan penggunaan sumber primer, dokumentasi perguruan dan kesaksian pewaris dalam usaha mendokumentasikan istilah Seni Gayong supaya pemeliharaan ilmu tidak berubah menjadi tokok tambah atau tafsiran yang terpisah daripada tradisi asal.

Kata kunci: Silat Seni Gayong, Seni Yoi, Seni Berlian, gerak, perguruan, warisan, Dato’ Meor Abdul Rahman.

1.0 Pengenalan

Silat Seni Gayong merupakan suatu tradisi persilatan yang bukan sahaja mengandungi teknik mempertahankan diri, bahkan merangkumi sistem perguruan, adat istiadat, disiplin, nilai, falsafah dan kaedah penyampaian ilmu. Oleh itu, istilah yang digunakan dalam sistem latihan Gayong perlu difahami berdasarkan konteks tradisi dan fungsi pedagoginya, bukan semata-mata berdasarkan makna literal sesuatu perkataan.

Dalam kajian berkaitan warisan persilatan Melayu, pemeliharaan istilah asal merupakan aspek penting kerana istilah tertentu berfungsi sebagai penanda kepada struktur ilmu dan identiti sesuatu perguruan. Dokumentasi yang tidak berasaskan sumber asal berpotensi menghasilkan tafsiran baharu yang akhirnya dianggap sebagai sebahagian daripada tradisi lama.

Sehubungan itu, istilah **Seni Yoi** dan **Seni Berlian** perlu dikaji dengan pendekatan yang berhati-hati. Huraian tentang kedua-dua istilah hendaklah membezakan antara **makna yang disahkan oleh sumber primer** dengan **interpretasi konseptual yang dibuat berdasarkan pemerhatian terhadap prinsip gerak**.

2.0 Konsep “Seni” dalam Silat Seni Gayong

Perkataan “seni” dalam konteks Silat Seni Gayong tidak sewajarnya difahami hanya sebagai unsur keindahan pergerakan. Seni juga berkaitan dengan cara sesuatu ilmu digerakkan, disusun, dipelajari dan diterapkan dalam latihan.

Dengan demikian, sesuatu bentuk gerak dapat mempunyai beberapa dimensi, iaitu dimensi teknikal, pedagogi, fizikal, estetika dan falsafah. Gerakan yang kelihatan indah pada pandangan luar mungkin pada masa yang sama mengandungi prinsip kawalan tubuh,imbangan, jarak, arah dan aplikasi mempertahankan diri.

Pendekatan sedemikian selari dengan kefahaman bahawa seni mempertahankan diri tradisional bukan hanya merupakan sistem tempur, tetapi turut menjadi medium pemindahan nilai dan pengetahuan antara guru dengan murid. Dalam konteks ini, istilah khusus dalam Gayong perlu diteliti berdasarkan fungsi dan kedudukannya dalam keseluruhan sistem perguruan.

3.0 Seni Yoi

3.1 Kedudukan Istilah

Berdasarkan pendekatan konseptual, Seni Yoi boleh dihuraikan sebagai suatu bentuk pengolahan gerak yang memberikan perhatian kepada **kesinambungan, kelenturan dan hubungan antara satu gerakan dengan gerakan yang berikutnya**.

Walau bagaimanapun, huraian ini belum boleh dianggap sebagai takrif rasmi dalam tradisi asal Silat Seni Gayong sekiranya tidak disokong oleh sumber primer seperti kitab perguruan, silibus asal, catatan guru, dokumentasi waris atau rakaman pengajaran.

3.2 Dimensi Pedagogi Seni Yoi

Dari sudut pedagogi, konsep Seni Yoi boleh dianalisis melalui beberapa unsur:

1. **Koordinasi gerak** – keupayaan menghubungkan pergerakan tangan, kaki, tubuh dan perubahan kedudukan secara teratur.
2. **Kesinambungan** – sesuatu gerakan tidak semestinya dilihat sebagai unit yang terpisah, tetapi mempunyai hubungan dengan gerakan sebelum dan selepasnya.
3. **Kawalan tubuh** – pesilat perlu mengekalkan keseimbangan dan kawalan ketika melakukan perubahan gerak.
4. **Kepekaan** – latihan gerak dapat membina keupayaan bertindak balas terhadap perubahan jarak, arah dan kedudukan.
5. **Perubahan kedudukan** – pergerakan dapat melibatkan perubahan arah atau posisi mengikut keadaan.
6. **Penghayatan seni** – ketepatan, kelancaran dan disiplin pergerakan menjadi sebahagian daripada penguasaan seni.

Oleh itu, Seni Yoi secara konseptual boleh dilihat sebagai pendekatan terhadap **hubungan dan kesinambungan gerak**, bukannya sekadar satu teknik tertentu.

4.0 Seni Berlian

4.1 Konsep dan Simbolisme

Istilah **Seni Berlian** pula boleh dianalisis melalui ciri geometri dan simbolik berlian yang mempunyai permukaan, sisi dan sudut tertentu. Dalam perspektif analisis gerak, ciri tersebut boleh digunakan sebagai analogi untuk memahami pergerakan yang melibatkan perubahan arah, sudut dan kedudukan.

Namun demikian, penggunaan analogi tersebut hendaklah dibezakan daripada makna asal istilah. Sekiranya sumber perguruan menyatakan maksud khusus Seni Berlian, maksud tersebut hendaklah diutamakan dan tidak digantikan dengan tafsiran geometri moden.

4.2 Dimensi Pedagogi Seni Berlian

Secara konseptual, Seni Berlian boleh dikaitkan dengan beberapa prinsip latihan, antaranya:

- penggunaan sudut dalam pergerakan;
- perubahan arah;
- perubahan posisi;
- pengawalan garis serangan;
- susunan gerak yang sistematik;
- koordinasi antara serangan dan pertahanan; dan
- ketepatan bentuk serta struktur pergerakan.

Pendekatan tersebut menunjukkan bahawa simbol “berlian” boleh berfungsi sebagai alat bantu untuk menerangkan struktur gerak. Walau bagaimanapun, hubungan tersebut perlu disahkan melalui sumber perguruan sebelum dimasukkan sebagai fakta sejarah atau adat rasmi Silat Seni Gayong.

5.0 Perbandingan Konseptual

Aspek	Seni Yoi	Seni Berlian
Penekanan	Kesinambungan dan hubungan gerak	Struktur, sudut dan arah gerak
Sifat gerak	Menghubungkan satu gerak dengan gerak berikutnya	Melibatkan perubahan sudut dan kedudukan
Fokus pedagogi	Koordinasi, kawalan dan kelancaran	Sudut, posisi, struktur dan ketepatan
Unsur fizikal	Imbangan dan kesinambungan tubuh	Perubahan arah dan kedudukan
Nilai estetika	Kelancaran serta kesinambungan gerakan	Bentuk, susunan dan ketepatan gerak
Status huraian	Huraian konseptual yang memerlukan pengesahan sumber	Huraian konseptual yang memerlukan pengesahan sumber

Jadual tersebut tidak dimaksudkan untuk menetapkan definisi rasmi, sebaliknya memberikan kerangka awal bagi kajian lanjut.

6.0 Kepentingan Sumber Primer

Dalam pendokumentasian Silat Seni Gayong, sumber primer hendaklah diberikan keutamaan. Antaranya termasuklah:

1. manuskrip atau catatan perguruan;
2. silibus asal Silat Seni Gayong;
3. buku dan tulisan Dato' Meor Abdul Rahman;
4. catatan guru-guru kanan dan pewaris;
5. rakaman pengajaran yang mempunyai konteks asal;

6. demonstrasi gerak yang dapat dikenal pasti sumber perguruannya; dan
7. keterangan lisan daripada waris serta guru yang menerima ilmu secara langsung.

Pendekatan ini penting bagi mengelakkan berlakunya **tokok tambah**, khususnya apabila sesuatu istilah mempunyai maksud yang hanya diketahui dalam lingkungan perguruan tertentu.

Dalam kajian warisan tidak ketara, dokumentasi bukan sekadar proses mencatat bentuk luaran sesuatu amalan, tetapi turut melibatkan konteks, fungsi, makna dan proses pewarisan. Oleh itu, penelitian terhadap Seni Yoi dan Seni Berlian hendaklah merangkumi bukan sahaja “bagaimana gerakan dilakukan”, tetapi juga “apa yang dimaksudkan oleh guru ketika istilah tersebut diajarkan”.

7.0 Seni Yoi dan Seni Berlian dalam Struktur Ilmu Gayong

Sekiranya kajian sumber primer pada masa hadapan mengesahkan kedua-dua istilah tersebut sebagai komponen tertentu dalam sistem Seni Gayong, kedudukannya boleh dianalisis berdasarkan hubungan antara **gerak, kaedah, aplikasi dan penghayatan**.

Dalam konteks ini, Seni Yoi boleh dikaji daripada perspektif hubungan dan kesinambungan gerak, manakala Seni Berlian boleh dikaji daripada perspektif struktur dan perubahan arah. Kedua-duanya, jika benar merupakan sebahagian daripada sistem ilmu Gayong, tidak seharusnya dipisahkan daripada keseluruhan kerangka perguruan.

Pendekatan ini penting kerana sesuatu istilah persilatan mungkin mempunyai fungsi yang lebih luas daripada maksud literalnya. Ia boleh menjadi istilah pedagogi yang digunakan guru untuk membantu murid memahami sesuatu prinsip pergerakan secara mudah dan berulang.

8.0 Isu Epistemologi dan Pemeliharaan Warisan

Salah satu cabaran utama dalam dokumentasi seni bela diri tradisional ialah perbezaan antara **warisan yang diterima** dengan **interpretasi generasi kemudian**. Apabila sesuatu huraian konseptual ditulis tanpa menyatakan sumbernya, pembaca pada masa hadapan mungkin menganggap tafsiran tersebut sebagai fakta sejarah.

Oleh sebab itu, dokumentasi Seni Yoi dan Seni Berlian perlu menggunakan klasifikasi sumber, misalnya:

Pertama, maklumat yang bersumberkan guru atau waris secara langsung.

Kedua, maklumat yang terdapat dalam dokumen atau silibus perguruan.

Ketiga, analisis akademik terhadap bentuk dan fungsi gerak.

Keempat, interpretasi penulis yang digunakan hanya untuk tujuan penerangan.

Pemisahan ini membolehkan dokumentasi kekal telus dan mengurangkan risiko pencampuran antara fakta tradisi dengan interpretasi moden.

9.0 Kesimpulan

Seni Yoi dan Seni Berlian merupakan istilah yang memerlukan penelitian khusus dalam konteks Silat Seni Gayong. Secara konseptual, Seni Yoi boleh dianalisis melalui aspek kesinambungan, kelenturan, koordinasi dan hubungan antara gerak, manakala Seni Berlian boleh dianalisis melalui struktur, sudut, arah dan perubahan kedudukan. Walau bagaimanapun, huraian tersebut belum sewajarnya dianggap sebagai definisi rasmi warisan Dato' Meor Abdul Rahman tanpa sokongan sumber primer.

Oleh itu, prinsip utama dalam mendokumentasikan kedua-dua istilah ini ialah **mengekalkan istilah asal, mengenal pasti sumbernya dan membezakan fakta perguruan daripada interpretasi akademik**. Pendekatan tersebut amat penting agar usaha penulisan dan pembukuan ilmu Silat Seni Gayong benar-benar berfungsi sebagai pemeliharaan warisan, bukannya menghasilkan tafsiran baharu yang kemudiannya dianggap sebagai adat atau ilmu asal.

Dalam konteks akademik, penelitian lanjut terhadap Seni Yoi dan Seni Berlian wajar dilakukan melalui triangulasi antara dokumen perguruan, keterangan waris dan guru, demonstrasi gerak serta analisis struktur latihan. Dengan kaedah tersebut, makna sebenar kedua-dua istilah dapat ditentukan secara lebih berautoriti dan dapat didokumentasikan untuk generasi akan datang.

Rujukan

Akademi Singa Malaya Training Centre. (2025). *Dokumentasi dan latihan Silat Seni Gayong*.

Meor Abdul Rahman. (t.t.). *Amanat dan adat istiadat Silat Seni Gayong*. Dokumentasi perguruan.

Pertubuhan Silat Seni Gayong Malaysia. (t.t.). *Silabus dan adat istiadat Silat Seni Gayong*. Dokumentasi organisasi.

Pertubuhan Waris Kerabat. (t.t.). *Dokumentasi warisan, adat istiadat dan ilmu Silat Seni Gayong*. Dokumentasi organisasi.

UNESCO. (2003). *Convention for the safeguarding of the intangible cultural heritage*. UNESCO.